

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 30370/13
Petar ČUDINA
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 10. prosinca 2019. u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,
Ksenija Turković,
Aleš Pejchal,
Pauliine Koskelo,
Tim Eicke,
Jovan Ilievski,
Raffaele Sabato, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 2. travnja 2013. godine,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovalanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Petar Čudina, hrvatski je državljanin, rođen je 1968. godine i živi u gradu Bergen op Zoom, u Nizozemskoj. Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupao g. G. Marjanović, odvjetnik iz Rijeke.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

4. Dana 10. studenog 1997. Općinsko državno odvjetništvo u Rijeci optužilo je podnositelja zahtjeva za nanošenje teške tjelesne ozljede.

5. Suđeno mu je na Općinskom sudu u Rijeci.

6. Na ročištu 6. travnja 1998. godine podnositelj zahtjeva dao je iskaz. Ročišta zakazana za 8. lipnja i 13. srpnja 1998. godine su odgođena. Na ročištu 2. listopada 1998. godine svjedok Z.Č. i vještak R.D. dali su iskaze.

7. Svim tim ročištima predsjedala je sutkinja S.Š. Predmet je zatim dodijeljen u rad drugoj sutkinji.

8. Dana 23. siječnja 2006. vijeće kojim je predsjedala sutkinja M.P.R. proglasilo je podnositelja zahtjeva krivim i osudilo ga je u odsutnosti na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i osam mjeseci.

9. Na zahtjev podnositelja zahtjeva postupak je obnovljen 2. listopada 2007. godine.

10. Postupak u predmetu u cijelosti je obnovljen. Na ročištima od 13. prosinca 2007. i 17. siječnja 2008. godine, iskaze su dali R.D. odnosno Z.Č., a 6. ožujka 2008. godine podnositelj zahtjeva iznio je svoju obranu, a iskaz je dao drugi svjedok, V.A.

11. Dana 6. ožujka 2008. vijeće kojim je opet predsjedala sutkinja M.P.R. proglasilo je podnositelja zahtjeva krivim i osudilo ga je na kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

12. Dana 31. ožujka 2008. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv prvostupanjske presude, prigovarajući ocjeni činjenica od strane suda i brojnim postupovnim nedostacima.

13. Dana 4. lipnja 2008. Županijski sud u Rijeci ukinuo je prvostupanjsku presudu i vratio je predmet nižem sudu na ponovno ispitivanje. Sutkinja S.Š. bila je član žalbenog vijeća.

14. Dana 16. listopada 2008. Općinski sud u Rijeci, zasjedajući u vijeću kojim je opet predsjedala sutkinja M.P.R., proglasio je podnositelja zahtjeva krivim i osudio ga je na kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

15. Dana 4. ožujka 2009. Županijski sud u Rijeci, zasjedajući u vijeću u kojem je sudjelovala sutkinja S.Š., odbio je žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio je presudu Općinskog suda u Rijeci od 16. listopada 2008. godine.

16. Podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude. Tvrdio je, *inter alia*, da sutkinja S.Š. nije bila nepristrana prilikom odlučivanja o njegovoj žalbi protiv prvostupanjske presude od 16. listopada 2008. godine (vidi stavak 14. ove odluke) jer je već sudjelovala u postupku u prvom stupnju kao predsjednica raspravnog vijeća (vidi stavke 6. i 7. ove odluke).

17. Dana 1. rujna 2009. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je zahtjev podnositelja za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude. Njegova tvrdnja da sutkinja S.Š. nije bila nepristrana odbijena je uz obrazloženje da sutkinja nije donijela nijednu prvostupanjsku odluku u prvotnom (vidi stavke 4. - 8. ove odluke) ni obnovljenom (vidi stavke 9. - 11. ove odluke) postupku.

18. Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je 21. studenog 2012. godine naknadnu ustavnu tužbu koju je podnio podnositelj zahtjeva.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

1. Zakon o kaznenom postupku

19. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 110/97, s daljnjim izmjenama i dopunama), koje su bile na snazi od 1. siječnja 1998. do 31. prosinca 2008., glase kako slijedi:

Izuzeće

Članak 36.

„1. Sudac ili sudac porotnik isključen je od obavljanja sudske dužnosti ...

(5) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke nižeg suda ili ako je u istom sudu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom ili izvanrednim pravnim lijekom.“

Članak 37.

„1. Sudac ili sudac porotnik čim sazna da postoji koji od razloga za [njegovo ili njezino] isključenje iz članka 36. stavka 1. ovoga Zakona, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome izvijestiti predsjednika suda, koji će mu odrediti zamjenu.“

2. Mjerodavna praksa Vrhovnog suda

20. Mjerodavni dio odluke br. Kzz-28/07 od 16. listopada 2007. glasi:

„Pogrešno državni odvjetnik smatra da je razlog za izuzeće suca, prema odredbi čl. 36. st. 1. toč. 5. ZKP-a, okolnost da je u istom predmetu, u kojem potom odlučuje u drugostupanjskom postupku, donio bilo koju odluku tijekom prvostupanjskog postupka. Samo u slučaju kada je sudac učestvovao u donošenju odluke koja je predmetom odlučivanja u drugostupanjskom postupku, on je prema odredbi čl. 36. st. 1. toč. 5. ZKP-a isključen iz obavljanja sudačke dužnosti prilikom odlučivanja o žalbi protiv odluke u čijem je donošenju sudjelovao.“

21. U odluci br. Kzz-31/01 od 6. lipnja 2002. Vrhovni je sud presudio da činjenica da je sudac donio prvostupanjsku presudu, koja je naknadno ukinuta, ne predstavlja apsolutni razlog za njegovo izuzeće iz žalbenog postupka protiv nove prvostupanjske presude u čijem donošenju nije sudjelovao.

22. U presudi br. Rev-3702/1999 od 18. ožujka 2003., koja se odnosila na građanski predmet, Vrhovni je sud utvrdio da činjenica da je sudac održao ročište tijekom prvostupanjskog postupka nije prema domaćem zakonu predstavljala razlog za njegovo automatsko izuzeće iz žalbenog postupka.

PRIGOVOR

23. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da žalbeni sud u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega nije bio nepristran.

PRAVO

24. Podnositelj zahtjeva prigovorio je nedostatku nepristranosti sutkinje S.Š. jer je sudjelovala u postupku u prvom stupnju, a potom je bila član izvanraspravnog vijeća koje je odbilo njegovu žalbu protiv prvostupanjske presude. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije čiji relevantni dio glasi kako slijedi:

„1. „... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega ... svatko ima pravo da ... neovisni i nepristrani sud ... ispita njegov slučaj ...“

A. Tvrdnje stranaka

1. Vlada

25. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio dostupna domaća pravna sredstva jer nikada nije zatražio izuzeće sutkinje S.Š. iz zasjedanja u njegovom predmetu.

26. U pogledu subjektivnog testa nepristranosti, Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije izveo nijedan dokaz kojim bi mogao pobiti pretpostavku nepristranosti sutkinje S.Š.

27. U pogledu objektivnog testa nepristranosti, Vlada je prvo tvrdila da sutkinja S.Š. nikad nije odlučivala o krivnji podnositelja zahtjeva u prvom stupnju. Predsjedala je samo četirima ročištima u prvom prvostupanjskom postupku, a nije imala nikakvu ulogu u postupku sve do prvog žalbenog postupka nekih devet godina kasnije (vidi stavke 5. - 13. ove odluke).

28. Kao drugo, presudu donesenu u prvostupanjskom postupku u kojem je sutkinja S.Š. održala ročišta nije ispitalo izvanraspravno žalbeno vijeće čiji je bila član. Stoga nije bila dužna izuzeti se iz zasjedanja u žalbenom postupku na vlastitu inicijativu jer, prema domaćem zakonu, nisu postojali apsolutni razlozi za njezino automatsko izuzeće (vidi stavak 19. ove odluke).

29. Kao treće, prije nego što je potvrdila prvostupanjsku presudu od 16. listopada 2008. godine, sutkinja S.Š. već je sudjelovala u ranijem žalbenom postupku u kojem je donijela odluku u korist podnositelja zahtjeva. Konkretno, zasjedala je kao član žalbenog vijeća koje je ukinulo presudu kojom je proglašen krivim za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret i vratilo predmet nižem sudu na ponovno ispitivanje (vidi stavak 13. ove odluke).

30. Konačno, Vlada je istaknula da je prošlo mnogo vremena (devet godina) između ročišta koje je sutkinja S.Š. održala u prvom

prvostupanjskom postupku i njezinog naknadnog sudjelovanja u predmetu u žalbenom postupku (vidi stavke 5. - 13. ove odluke). Vlada je stoga smatrala da nije vjerojatno da bi se neki sudac sjećao dokaza koji su mu tako davno podneseni.

31. Zaključno, Vlada je, s obzirom na gore navedeno, smatrala da nije postojao objektivni razlog za bojazan podnositelja zahtjeva da Županijski sud u Rijeci neće biti nepristran prilikom odlučivanja o optužbi za kazneno djelo podnesenoj protiv njega.

2. Podnositelj zahtjeva

32. Podnositelj zahtjeva odgovorio je da je iskoristio sva dostupna domaća pravna sredstva. Prema njegovim navodima, ne samo da nije bio dužan zatražiti izuzeće sutkinje S.Š. već se je i sama sutkinja trebala izuzeti iz predmeta na vlastitu inicijativu, sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o kaznenom postupku (vidi stavak 19. ove odluke). Činjenica da to nije učinila predstavljala je sama po sebi povredu njegovog prava da nepristrani sud ispita njegov slučaj.

33. Podnositelj zahtjeva nadalje je naglasio da je sutkinja S.Š., tijekom sudjelovanja u prvostupanjskom postupku, saslušala iskaze koji su bili važni za odlučivanje o osnovanosti predmeta (vidi stavke 6. - 7. ove odluke). Stoga bi imala unaprijed stvoreno mišljenje o njegovoj krivnji prilikom ispitivanja njegove žalbe.

B. Ocjena Suda

34. Sud smatra, imajući u vidu svoju sudsku praksu (vidi, primjerice, *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd i drugi protiv Gruzije*, br. 16812/17, stavci 304. - 305., 18. srpnja 2019.), da prigovor Vlade o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava otvara pitanje na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije. Sud ipak ne smatra da je potrebno odgovoriti na taj prigovor Vlade jer je prigovor u ovom predmetu u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

35. Mjerodavna konvencijska načela koja se odnose na nepristranost sudova sažeta su u predmetu *Denisov protiv Ukrajine* ([VV], br. 76639/11, stavci 61. - 63., 25. rujna 2018.), u kojem je Sud presudio kako slijedi:

„U pravilu, nepristranost podrazumijeva izostanak predrasude ili pristranosti. Prema ustaljenoj praksi Suda, postojanje nepristranosti u smislu članka 6. stavka 1. mora biti utvrđeno prema (i) subjektivnom testu, pri čemu se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca – to jest, je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu; te (ii) prema objektivnom testu, odnosno utvrđivanjem je li, neovisno o osobnom ponašanju nekog od njegovih članova, sam sud i, između drugih vidova, njegov sastav, nudio dovoljno jamstava kako bi se isključila svaka legitimna dvojba glede njegove nepristranosti (...).

62. Međutim, ne postoji nikakva čvrsta granica između subjektivne i objektivne nepristranosti jer ponašanje suca može dovesti ne samo do objektivnih bojazni glede nepristranosti suda iz motrišta vanjskog promatrača (objektivni test) već i do pitanja osobnog uvjerenja sudaca (subjektivni test) Stoga u nekim predmetima u kojima može biti teško pribaviti dokaze kojima se pobija pretpostavka subjektivne nepristranosti suca, zahtjev objektivne nepristranosti daje daljnje važno jamstvo (...).

63. U tom pogledu, čak i način na koji se stvari doimaju, može biti od određene važnosti ili, drugim riječima, „ne samo da se pravda mora izvršavati, mora se i vidjeti da se ona izvršava“. Tu je u pitanju povjerenje koje sudovi moraju poticati u javnosti“

36. Sud na početku primjećuje da podnositelj zahtjeva nije izveo nikakve dokaze i da ništa ne upućuje na osobnu pristranost sutkinje S.Š. Stoga smatra da u ovom predmetu njezina osobna nepristranost nije dovedena u pitanje te je, prema tome, njegova zadaća ocijeniti mogu li se sumnje podnositelja u njezinu nepristranost smatrati objektivno opravdanim.

37. U ovom predmetu bojazan da raspravni sud možda nije nepristran temeljila se na činjenici da je jedan od članova žalbenog vijeća koje je potvrdilo osudu podnositelja zahtjeva ispitao optuženika, svjedoka i vještaka u prvostupanjskom postupku (vidi stavke 6. - 7. i 15. ove odluke). Prema mišljenju Suda, takva situacija može u načelu izazvati bojazan optuženika u pogledu nepristranosti predmetnog suca. Međutim, pitanje treba li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom ovisi o okolnostima svakog pojedinog predmeta (vidi *Bulut protiv Austrije*, 22. veljače 1996., stavak 33., *Izješća o presudama i odlukama* 1996-II; *Hauschildt protiv Danske*, 24. svibnja 1989., stavak 49., Serija A br. 154.; i *Nortier protiv Nizozemske*, 24. kolovoza 1993., stavak 33., Serija A br. 267.).

38. U sudskoj praksi Suda već je potvrđeno da se pitanje nedostatka nepristranosti ne otvara kada je sudac prethodno donio isključivo formalne i procesne odluke u drugim fazama postupka. Ono što je važno jesu opseg i priroda mjera koje je sudac poduzeo (vidi *Gómez de Liaño y Botella protiv Španjolske*, br. 21369/04, stavak 64., 22. srpnja 2008., i *Fey protiv Austrije*, 24. veljače 1993., stavak 30., Serija A br. 255-A). Sud je također utvrdio da se pitanja nepristranosti mogu pojaviti ako je u drugim fazama postupka sudac već izrazio mišljenje o krivnji optuženika (vidi, primjerice, gore citirani predmet *Gómez de Liaño y Botella*, stavci 67. - 72., i gore citirani predmet *Hauschildt*, stavci 51. - 52) ili, u građanskim predmetima, o osnovanosti predmeta (vidi, primjerice, *Korzeniak protiv Poljske*, br. 56134/08, stavci 51. - 60., 10. siječnja 2017.).

39. Vraćajući se ovom predmetu, Sud prvo napominje da je sutkinja S.Š. predsjedala četirima ročištima u prvom prvostupanjskom postupku (vidi stavke 6. - 7. ove odluke). Dva ta ročišta bila su odgođena. Na ročištu od 6. travnja 1998. godine saslušan je podnositelj zahtjeva. Na ročištu od 2. listopada 1998. godine saslušani su jedan svjedok i vještak (vidi stavke 6. - 7. ove odluke). Nakon toga, predmet je dodijeljen u rad drugoj sutkinji, a sutkinja S.Š. nije imala nikakvu daljnju ulogu u postupku sve do 4. lipnja

2008. godine, kada je odlučivala o žalbi podnositelja zahtjeva u prvom žalbenom postupku (vidi stavke 7. - 13. ove odluke). Tijekom sudjelovanja u prvostupanjskom postupku, sutkinja S.Š. nije bila pozvana ocijeniti dokaze ni ispitati osnovanost optužbi protiv podnositelja zahtjeva (vidi stavak 8. ove odluke). Zbog ograničenog sudjelovanja u prvostupanjskom postupku nije bila u mogućnosti izraziti mišljenje o krivnji podnositelja zahtjeva (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Fey*, stavak 31.; gore citirani predmet *Bulut*, stavak 34.; i *Marguš protiv Hrvatske* [VV], br. 4455/10, stavak 87., ECHR 2014 (izvadci)).

40. Sud nadalje napominje da je u predmetu podnositelja zahtjeva doneseno nekoliko rješenja između prvotnog sudjelovanja sutkinje S.Š. u prvostupanjskom postupku i njezinog naknadnog sudjelovanja u žalbenoj fazi. Nakon što je predmet dodijeljen u rad drugoj sutkinji, izvanraspravno vijeće (u kojem sutkinja S.Š. nije sudjelovala) proglasilo je podnositelja zahtjeva krivim i osudilo ga je u odsutnosti (vidi stavke 7. - 8. ove odluke). Povodom podnositeljevog zahtjeva, uslijedio je obnovljeni postupak i svi su dokazi u cijelosti ponovno izvedeni (vidi stavke 9. i 10. ove odluke).

41. Drugo sudjelovanje sutkinje S.Š. u predmetu uključivalo je odlučivanje, u svojstvu člana izvanraspravnog vijeća, o žalbi podnositelja zahtjeva protiv prvostupanjske presude donesene u obnovljenom postupku. Vijeće je ukinulo osudu protiv podnositelja i vratilo je predmet nižem sudu na ponovno ispitivanje (vidi stavak 13. ove odluke). Ta nova odluka povoljna za podnositelja zahtjeva ukazuje na to da sutkinja S.Š., unatoč svojoj ulozi u prvostupanjskom postupku i činjenici da je za vrijeme svojeg ograničenog sudjelovanja u tom postupku saslušala iskaze (vidi stavke 6. - 7. ove odluke), nije imala unaprijed stvoreno mišljenje o krivnji podnositelja zahtjeva prije nego što je sudjelovala u donošenju odluke kojom je potvrđena njegova osuda u drugom žalbenom postupku (vidi stavak 15. ove odluke).

42. Konačno, što se tiče tvrdnje podnositelja zahtjeva da se sutkinja S.Š. trebala izuzeti iz zasjedanja u predmetu u žalbenoj fazi (vidi stavak 32. ove odluke), Sud napominje da, na temelju članka 36. stavka 1. točke 5. Zakona o kaznenom postupku (koji je bio na snazi u relevantno vrijeme) i prakse Vrhovnog suda, u postupku na žalbenom sudu ne bi trebao sudjelovati sudac koji je donio odluku koja je predmet odlučivanja pred tim sudom (vidi stavke 19. - 22. ove odluke). Činjenica da je – kao u ovom predmetu – neki sudac žalbenog suda sudjelovao u prvostupanjskom postupku, a da nije donio nikakvu odluku, prema domaćem pravu ne predstavlja apsolutni razlog za njegovo izuzeće iz predmeta u žalbenom postupku (vidi stavke 20. - 22. ove odluke). Prema tome, ne može se reći da je predmet podnositelja zahtjeva ispitivao sud čija je nepristranost u domaćem pravu prepoznata kao dvojbeni (usporedi s predmetima *Oberschlick protiv Austrije* (br. 1), 23. svibnja 1991., stavci 50. - 51., Serija A br. 204, i *Mežnarić protiv Hrvatske*, br. 71615/01, stavak 27., 15. srpnja 2005.).

43. Iz toga proizlazi da je ovaj zahtjev nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 16. siječnja 2020.

Abel Campos
Tajnik

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72460496524